

PM 2017:235 RI (Dnr 110-1282/2017)

Frekventa och omfattande ärenden om utlämnande av allmän handling

Remiss från Justitiedepartementet

Remisstid den 22 november 2017

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård anför följande.

Ärendet

I promemorian ”Frekventa och omfattande ärenden om utlämnande av allmän handling” behandlas frågor som rör hanteringen av frekventa och omfattande ärenden om utlämnande av allmänna handlingar. Syftet har varit att utreda om det finns behov av att vidta åtgärder för att möta de utmaningar som myndigheter ibland kan ställas inför då medborgare återkommande begär ut stora mängder allmänna handlingar. Den enkätundersökning som gjorts inom ramen för uppdraget visar att denna typ av efterfrågan på allmänna handlingar sällan ger upphov till stora problem för myndigheterna och mot bakgrund av detta föreslås inte några förändringar i den grundläggande rätten att ta del av allmänna handlingar. Dock föreslås att myndigheter i vissa fall ska kunna begära förskottsbetalning för kopiering i samband med utlämnande av allmän handling.

Justitiedepartementet har remitterat promemorian till staden för yttrande.

Remissen finns att läsa i sin helhet på [regeringens hemsida](#).

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd och Östermalms stadsdelsnämnd. Exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret har inkommit med kontorsyttranden.

Stadsledningskontoret delar utredarens uppfattning att det i nuläget inte föreligger behov av att förändra de grundläggande bestämmelserna om rätten att ta del av allmänna handlingar, även om bedömningen också är att komplexiteten i de juridiska frågorna från de kommunala myndigheterna vid hanteringen av sådana ärenden har ökat och att det finns anledning att återkomma till effekterna av digitaliseringen sett till hanteringen av ärenden om utlämnande av allmän handling.

Stadsledningskontoret har heller ingen invändning mot den föreslagna ändringen i avgiftsförordningen, även om det noteras att författningsförslaget inte medför någon ändring för de kommunala myndigheterna.

Exploateringskontoret är positivt till de förslag till författningsändringar som redovisas i promemorian, men anser att stadens regelverk behöver förtydligas ifråga om möjligheten att ta ut avgift för utlämnande av allmänna handlingar i elektronisk form.

Kulturnämnden anser att alla inskränkningar i offentlighetsprincipen ska ske med stor försiktighet och bara då mycket starka skäl talar för detta, och stöder förslaget att införa möjlighet till förskottsbetalning i vissa fall.

Socialnämnden ställer sig till övervägande del positiv till de förslag som läggs fram i promemorian, men tolkar den samtidigt som att överklagande av avgift för elektroniska kopior endast bör gälla för statliga myndigheter och efterfrågar därför kommunala riktlinjer på området.

Stadsbyggnadskontoret ser positivt på möjligheten att i enskilda fall kunna ta förhandsbetalning och även på att rätten att överklaga avgiften likställs för digitala och analoga uttag.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd har inga invändningar mot de föreslagna lagändringarna, men påpekar att det föreligger stora skillnader i förekomsten av frekventa och omfattande ärenden om utlämnande av allmän handling mellan olika myndigheter, där kommuner sannolikt får motta relativt sett många sådana framställningar, varför beskrivningen att den aktuella typen av ärenden inte utgör något problem kan ifrågasättas.

Östermalms stadsdelsnämnd delar bedömningen att det är rimligt att inte föreslå några förändringar av den grundläggande rättigheten att ta del av allmänna handlingar och ser positivt på förslaget att myndigheter ska ges möjlighet att kunna begära förskottsbetalning.

Mina synpunkter

Jag instämmer med stadsledningskontoret att någon genomgripande förändring i allmänhetens rätt att ta del av allmänna handlingar inte är önskvärd. Offentlighetsprincipen är mycket viktig för att värna förtroendet för svenska myndigheter och underlätta granskning, och får inte vattnas ur. Samtidigt är det också riktigt som det påpekas i tjänsteutlåtandet att ny teknik inneburit förändringar i hur allmänheten kan begära ut handlingar, inte minst gällande omfattningen, som det kommer finnas anledning att återkomma till i framtida utredningar. Jag vill även understryka vikten av att det kommunala perspektivet och de kommunala villkoren beaktas tillräckligt ifråga om de åtgärder som föreslås.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Stockholm den 25 oktober 2017

KARIN WANNGÅRD

Bilaga

Remissen – en sammanfattning

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Ärendet

I promemorian ”Frekventa och omfattande ärenden om utlämnande av allmän handling” behandlas frågor som rör hanteringen av frekventa och omfattande ärenden om utlämnande av allmänna handlingar. Syftet har varit att utreda om det finns behov av att vidta åtgärder för att möta de utmaningar som myndigheter ibland kan ställas inför då medborgare återkommande begär ut stora mängder allmänna handlingar. Den enkätundersökning som gjorts inom ramen för uppdraget visar att denna typ av efterfrågan på allmänna handlingar sällan ger upphov till stora problem för myndigheterna och mot bakgrund av detta föreslås inte några förändringar i den grundläggande rätten att ta del av allmänna handlingar. Dock föreslås att myndigheter i vissa fall ska kunna begära förskottsbetalning för kopiering i samband med utlämnande av allmän handling.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd och Östermalms stadsdelsnämnd. Exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret har inkommit med kontorsyttranden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 11 oktober 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret delar utredarens uppfattning att det i nuläget inte föreligger behov av att förändra de grundläggande bestämmelserna om rätten att ta del av allmänna handlingar. Det kan nämnas att Stockholms stad deltagit i den enkätundersökning som gjorts inom ramen för uppdraget. Som utredaren funnit finns redan idag ett flertal åtgärder som myndigheterna, inom ramen för gällande rätt, kan vidta för att effektivt hantera frekventa och omfattande ärenden om utlämnande av allmän handling. Det kan dock tilläggas att stadsledningskontorets bedömning är att komplexiteten i de juridiska frågorna från de kommunala myndigheterna vid hanteringen av sådana ärenden ökat, särskilt vad gäller s.k. potentiella handlingar (sammanställningar av uppgifter ur upptagningar för automatiserad behandling) och i fall där den enskildes syfte uppfattas vara av uppenbar okynneskaraktär, t.ex. att trakassera anställda eller att hindra myndighetens kärnverksamhet. Stadsledningskontoret instämmer även i utredarens bedömning att det finns anledning att återkomma till effekterna av den ökade digitaliseringen i samhället och hanteringen av ärenden om utlämnande av allmän handling. Redan idag, erfar stadsledningskontoret, medför nya tekniska lösningar i myndigheternas digitala system att helt nya typer av sammanställningar/handlingar begärs ut.

Vad gäller förslaget att i 6 kap. offentlighets- och sekretesslagen införa en ny paragraf om att myndighet får besluta om förskottsbetalning i ärenden om utlämnande av kopior av allmänna handlingar ser stadsledningskontoret positivt på att myndigheterna ges ett ytterligare verktyg för att effektivt hantera sådana ärenden t.ex. sådana frekventa framställningar som idag uppfattas som okynnesframställningar.

Som den nya bestämmelsen om möjlighet att kräva förskottsbetalning i offentlighets- och sekretesslagen formulerats blir den tillämplig även på de kommunala myndigheterna samt de juridiska personer som enligt 2 kap. 3 § samma lag är jämställda med myndigheter.

Tillämpning av taxa om avgift för kopior av allmänna handlingar får på det kommunala området i allmänhet anses utgöra verkställighet, vilket innebär att uttaget inte kan överklagas. I de fall kommunala myndigheter och därmed jämställda aktiebolag, handelsbolag, ekonomiska föreningar och stiftelser fattar beslut om förskottsbetalning torde denna individuella prövning innebära att det blir fråga om ett förvaltningsbeslut. Om en enskild vill överklaga ett sådant beslut uppkommer processuella frågor som inte finns belysta i promemorian. Det är önskvärt att också det kommunala perspektivet beaktas i ett eventuellt kommande lagstiftningsarbete.

Stadsledningskontoret har ingen invändning mot den föreslagna ändringen i avgiftsförordningen om att avgiftsbeslut inom staten för kopior av allmänna handlingar som lämnas ut i elektronisk form ska kunna överklagas till Skatteverket. Stadsledningskontoret noterar att författningsförslaget inte medför någon ändring för de kommunala myndigheterna som har att tillämpa den av kommunen fastställda taxan för avgiftsuttag för kopior m.m. Även här är det önskvärt att den kommunala verksamheten behandlas fortsättningsvis.

Slutligen noterar stadsledningskontoret att det i promemorian finns ett kapitel med hanteringstips med förslag vilka åtgärder som kan göras på myndighetsnivå. Flera av hanteringstipsen är enligt stadsledningskontoret väl underbyggda av praxis, framförallt JO-beslut, och beaktas idag vid juridisk rådgivning om hanteringen av nu aktuella utlämnandeärenden. Men förslag med handlingsplan och riktlinjer uppfattar stadsledningskontoret i första hand avser de statliga myndigheterna, en kommun består ju av ett flertal myndigheter (nämnder med förvaltningar). I den kommunala verksamheten – med grundlagsbestämmelser om förvaltningens självständighet och kommunallagen med bestämmelser bl.a. om organisation, uppgifter och kommunala principer – är det, enligt stadsledningskontoret, inte lika enkelt att lagligen fastställa sådana styrdokument.

Exploateringskontoret

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande daterat den 28 september 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Exploateringskontoret är positivt till de förslag till författningsändringar som redovisas i promemorian, dvs. att säkerställa att föreskrivna avgifter för allmänna handlingar verkligen betalas samt att beslut om avgift för kopior av allmänna handlingar som lämnas ut i elektronisk form ska kunna överklagas till Skatteverket.

Avsnitt 6 ”Hanteringstips” i promemorian innehåller bra råd som exploateringskontorets registratur kommer att använda för att komplettera sina rutiner avseende utlämnande av allmänna handlingar.

Däremot anser exploateringskontoret att stadens regelverk behöver förtydligas. Detta gäller främst förvaltningarnas möjligheter att ta ut avgifter för kopior av allmänna handlingar som lämnas ut i elektronisk form.

Avgifter för elektroniska handlingar

I promemorian står det att: ”Det är inte ovanligt att kommuners taxa avseende kopior av allmänna handlingar hänvisar till de avgifter som följer av avgiftsförordningen. Det kan dock nämnas att en sådan hänvisning inte omfattar en taxa för att lämna ut allmänna handlingar i elektronisk form, vilket innebär att myndigheten måste själv fatta beslut om grunderna för sådana avgifter” (se JO:s beslut den 11 april 2016, dnr 1149-2015).

Kommunfullmäktige i Stockholm stad har fattat beslut om att ta ut avgifter för begärda avskrifter, kopior m.m. av allmänna handlingar i enlighet med avgiftsförordningen (Utl 1996:188). Det finns däremot inget beslut om avgifter för handlingar i elektronisk form.

Juridiska avdelningen har upprättat en promemoria om utlämnande av allmän handling, dnr 663-2537/2013. Där står det att ”Enligt juridiska avdelningens bedömning bör

avgiftsuttag enligt taxan ske även vid utlämnande av handlingar i elektronisk form.”

I takt med att stadens förvaltningar digitaliseras sker utlämnande av allmänna handlingar allt oftare i elektronisk form. För exploateringskontorets del gäller detta främst anbudshandlingar, vilka efterfrågas mycket frekvent. I dagsläget är det otydligt vad som egentligen gäller i staden beträffande utlämnande av allmänna handlingar i elektronisk form, dvs. om det är möjligt att ta betalt för dessa elektroniska kopior eller om staden anser att förvaltningarna ska avstå från att debitera. Eftersom det är kommunfullmäktige som har fattat beslut om att avgiftsförordningen ska gälla i Stockholms stad anser exploateringskontoret att det är kommunfullmäktige som också bör besluta om avgifter för elektroniska handlingar så att stadens medborgare behandlas lika. Om varje myndighet i staden har rätt att fatta ett sådant beslut på egen hand är det viktigt att detta tydliggörs. För exploateringskontorets del är det mycket viktigt att ett sådant beslut fattas oavsett om det är kommunfullmäktige eller exploateringsnämnden som har rätt att fatta ett sådant.

Då utlämnandet av handlingar i elektronisk form ökar anser exploateringskontoret är det viktigt att det finns en gemensam tjänst i staden där utlämnande av omfattande filer kan ske.

Rätten att vara anonym

I promemorian står det följande: ”Rätten att vara anonym förutsätter att myndigheten kan ta emot kontant betalning för kopior av allmänna handlingar. När den som vill vara anonym begär att få ut kopior av allmänna handlingar, bör denne således ges en möjlighet att betala kontant. Om personen i stället vill betala mot exempelvis faktura, får uppgifter såsom namn, personnummer och adress hämtas in.”

Enligt finansavdelningens tillämpningsanvisningar för förskottskassa (dnr 109-2110/2010) är stadens inriktning att kontanthanteringen ska minska.

Det är exploateringskontorets och trafikkontorets gemensamma registratur som hanterar kontantbetalning i samband med utlämnande av kopior av exploateringskontorets allmänna handlingar. Då varken exploateringskontoret eller trafikkontoret har någon förskottskassa har trafikkontorets ekonomienhet i samråd med stadsledningskontoret tagit fram en variant för kontanthantering som är godkänd för mindre belopp. Registraturet genomför kontanthantering i enlighet med denna rutin men det är inte möjligt att hantera större belopp på detta sätt och det är också svårt att tillhandahålla växel.

I dagsläget är det därmed svårt att debitera för kopior av allmänna handlingar i enlighet med avgiftsförordningen och samtidigt tillgodose rätten att vara anonym eftersom faktura har blivit det gängse betalningssättet.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 september 2017 följande.

1. att som svar på remissen överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen.
2. att förklara beslutet omedelbart justerat.

Stadsarkivets tjänsteutlåtande daterat den 6 september 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsarkivet har inte upplevt fall där begärande av allmän handling skett på ett sätt att det lett till stor olägenhet. Enligt Stadsarkivets uppfattning måste alla inskränkningar i offentlighetsprincipen ske med stor försiktighet och bara då mycket starka skäl talar för detta. Stadsarkivet delar promemorians uppfattning att förändringar eller inskränkningar i den grundläggande rätten att ta del av allmänna handlingar inte är motiverade i detta fall.

Stadsarkivet stöder förslaget att införa möjlighet till förskottsbetalning i vissa fall.

Jämställdhetsanalys

Förslaget berör kvinnor, män, flickor och pojkar. Stadsarkivets bedömning är att då förslaget huvudsakligen är att bibehålla nuvarande reglering med god tillgång till offentlig information för alla medborgare oavsett kön, bör förslaget främja jämställdhet ifråga om tillgång till offentlig information.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 september 2017 följande.

1. Socialnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Socialnämnden överlämnar ärendet till kommunstyrelsen.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 4 september 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Socialförvaltningen välkomnar promemorian och anser att det är bra att frågan om hantering av frekventa och omfattande ärenden om utlämnande av allmänna handlingar har fått en gedigen genomlysning. Även om enkätundersökningen inom ramen för utredningen visade att dessa ärenden inte generellt verkar vara ett stort problem för myndigheterna så finns det betydande undantag, med myndigheter för vilka dessa ärenden upptagit så mycket resurser att det inneburit störningar i myndighetens huvudsakliga verksamhet. Det är därför bra att utredningen går igenom både gällande rätt och de sätt som dessa ärenden kan hanteras inom ramen för denna, liksom överväger möjliga lagändringar. Att utredaren genom enkäten fått in många kloka rutiner och tips för hantering av utlämnandeärenden och sammanställt dessa gör också att promemorian i denna del fyller funktionen av en handbok. Detta ser förvaltningen mycket positivt på och bedömer att vi kommer att kunna ha nytta av tipsen och erfarenheterna i vår verksamhet.

Förvaltningen anser vidare att det är bra att utredaren inte föreslår inskränkningar i rätten att begära ut allmänna handlingar. Offentlighetsprincipen med rätten till insyn i de offentliga myndigheternas verksamheter är en central demokratisk princip. Inskränkningar i hur ofta eller i vilken omfattning allmänheten kan begära ut handlingar skulle försvaga denna rätt till insyn.

Utredningens förslag

De förslag som utredaren lägger fram – att införa en möjlighet för myndigheter att i vissa fall begära förskottsbetalning för avgifter för kopior på allmänna handlingar samt förtydligandet av hur prissättningen av elektroniska kopior ska överklagas – ställer sig förvaltningen till övervägande del positivt till.

I och med att det förekommer att enskilda inte betalar in avgiften för kopior av allmänna handlingar anser förvaltningen att det finns grund för förslaget om möjlighet att i vissa fall kräva förskottsbetalning. Denna möjlighet skulle fungera som ett ytterligare verktyg för myndigheter att utan avkall på rätten att begära ut handlingar hantera vissa fall av frekventa och omfattande ärenden.

När det gäller det andra förslaget om överklagande av avgift för elektroniska kopior av allmän handling anser förvaltningen att det ur rättssäkerhetssynpunkt är bra att förtydliga att denna prissättning ska överklagas på samma sätt som för papperskopior. Dock bör denna regel enligt förvaltningens tolkning endast gälla för statliga myndigheter, då förslaget avser en ändring av Prissättningsförordningen (1992:191). För kommuner torde det även i fortsättning vara överklagande enligt förvaltningslagen till förvaltningsdomstol som gäller, för beslut om avgifter för kopior i elektronisk form, så väl som i pappersform. Förvaltningen skulle gärna se ett förtydligande inom staden för vad som gäller angående överklagande av prissättning för elektroniska dokument, i de fall detta tillämpas.

Förvaltningen ställer sig vidare något tveksam till att den enskilde innan hen kan överklaga beslut om avgift för kopior av allmän handling först måste betala in hela avgiften. I och med att regleringen av prissättning för elektroniska dokument är så begränsad torde risken för en orimlig prissättning för dessa kopior just nu vara större än för papperskopior. Detta kan innebära en risk för att enskilda hamnar i en situation där hen måste betala en ogrundat hög avgift innan det går att överklaga beslutet.

Den otydlighet som finns i dag kring avgifter för elektroniska kopior av allmänna handlingar gör att myndigheter själva i stor utsträckning kan avgöra om de ska ta en avgift och hur avgiftens storlek ska räknas ut. Förvaltningen anser att det vore bra om en framtida statlig utredning redogjorde för vilka grunder och resonemang som är giltiga för att beräkna en eventuell avgift. Som det är nu kan man anta att det inte är helt lätt för allmänheten att själva bedöma om en avgift är skälig eller inte.

Reglering inom staden

Socialförvaltningen begär i dagsläget inte ut avgifter för utlämnande av elektroniska kopior av allmänna handlingar, och anser att det saknas förutsättningar för att ta ut sådana avgifter så länge inte kommunfullmäktige fattat ett principiellt beslut om detta.

Förvaltningen anser att det vore bra om riktlinjer för möjligheten att ta ut avgift för elektroniska kopior skulle läggas till i stadens regler för avgifter för allmänna handlingar, Kfs 96-25. I denna reglering för staden skulle det också med fördel kunna förtydligas hur beslut om avgifter för kopior av allmänna handlingar ska överklagas, för att försäkra sig om att stadens förvaltningar och bolag har en samsyn kring detta.

Stadsbyggnadskontoret

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 27 september 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsbyggnadskontoret har frekvent utlämnande av allmän handling via stadsbyggnadsexpeditionen och har tidigare svarat på en enkät i frågan. Stadsbyggnadskontoret har rutiner för utlämnande och dessa fungerar bra. Kontoret har även i taxan för nämnden poster för utlämnande av handling både i analog- och digital form. Underlåtande att betala sker väldigt sällan men behov att ta förhandsbetalt kan komma i framtiden. Kontoret ser därför positivt på möjligheten att i enskilda fall kunna ta förhandsbetalt. Kontoret ser även positivt på att rätten att överklaga avgiften likställs för digitala och analogt uttag.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 21 september 2017 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 6 september 2017 i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen har inga invändningar mot de föreslagna lagändringarna. För förvaltningens del utgör inte obetalda avgifter för kopior av allmänna handlingar ett stort problem, men förvaltningen ställer sig positiv till att en möjlighet att vid behov kräva förskottsbetalning införs. Förvaltningen kan inte se att förslaget medför några negativa effekter för allmänhetens möjlighet till insyn då förskottsbetalning endast skulle vara aktuell när det föreligger särskilda skäl i det enskilda fallet.

Förvaltningen anser dock att resultatet av den enkätundersökning som genomförts av utredaren inte blir helt rättvisande då svaren från alla olika typer av myndigheter slagits ihop. Förekomsten av frekventa och omfattande ärenden torde se mycket olika ut beroende på vilken myndighet det handlar om och dennas uppdrag (vilket utredaren även uppmärksammat). Kommuner som typiskt sett har mycket kontakt med medborgare, åtminstone i vissa delar av sin verksamhet, får sannolikt motta betydligt fler framställningar om utlämnande av allmän handling än exempelvis vissa typer av statliga myndigheter, varför beskrivningen att den aktuella typen av ärenden inte utgör något problem kan ifrågasättas.

De arbetsbelastningsproblem som uppstår vid frekventa och omfattande ärenden om utlämnande av allmän handling beror emellertid primärt på tryckfrihetsförordningens (TF) utformning och inte på bristande möjligheter att säkerställa betalning för kopior av allmän handling. En framställan om utlämnande av allmän handling måste enligt TF, och i enlighet med den kritik JO riktat mot Kalmars kommun, behandlas oavsett att samma person tidigare har gjort frekventa och omfattande begäranden om utlämnande av handlingar. Detta oaktat om myndigheten avser att ta betalt för kopior eller ej. Utredaren finner dock, med utgångspunkt i enkätundersökningen, att det inte finns anledning att överväga drastiska åtgärder såsom t.ex. begränsning för hur många handlingar en och samma person får begära att få ta del av under en viss tidsperiod eller möjlighet att neka om sökanden kan sägas ha ett annat syfte med sin framställan än att ta del av begärda handlingar. Utredaren framhåller även att sådana ändringar av rätten att ta del av allmänna handlingar skulle stå i konflikt med rätten att vara anonym och att inte behöva ange skäl för begäran. Förvaltningen instämmer i den bedömningen.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 21 september 2017 att remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 5 september 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i den generella lägesbilden som ges i promemorian om att utlämning av handlingar överlag fungerar bra. Förvaltningen har dock erfarenhet av frekventa stora utlämningar vilket innebär en stor arbetsbelastning. Det är viktigt att bedömningar sker korrekt vilket tar mycket tid i anspråk.

I promemorian förs resonemang om förslag om att det borde införas begränsningar för hur många handlingar en och samma person får begära ut under en tidsperiod. Ett annat förslag är att stora offentlighetsuttag borde kunna nekas om sökanden kan sägas ha ett annat syfte med sin framställan än att ta del av begärda handlingar. Frågan är dock om begränsningar av dessa förslag skulle få så stor praktisk effekt. Förvaltningen delar uppfattningen i promemorian om att en spärr mot uttag av en viss frekvens eller storlek troligen skulle kunna kringgå, och därmed uppfyller man inte syftet med begränsningen. Förvaltningen instämmer i bedömningen att begränsningar troligen inte heller skulle leda till minskning av hot och trakasserier. Som påpekas i promemorian styrs dessa beteenden av andra faktorer än reglering av hur enskilda kan ta del av allmänna handlingar. Förvaltningen anser i likhet med utredaren att förslag enligt ovan som bland annat skulle innebära efterforskning av syfte med uttag skulle innebära påtagliga inskränkningar i den grundläggande rättigheten att ta del av allmänna handlingar vilket inte är motiverat. Att införa eventuella begränsningar är en avvägning mellan myndighetens intresse att kunna utföra sitt uppdrag på ett rimligt sätt och respekten för offentlighetsprincipen. Mot bakgrund av att det är tveksamt om begränsningar i realiteten innebär ett verktyg för myndigheten att

hantera denna typ av förfrågningar anser förvaltningen i likhet med utredaren att det är rimligt att inte föreslå några förändringar av den grundläggande rättigheten att ta del av allmänna handlingar.

I promemorian ges en mycket bra sammanställning över olika metoder för att rent praktiskt hantera sådana situationer så effektivt som möjligt. Det ges konkreta exempel på hur man dels kan hantera ar-betsuppgifterna internt, dels hur man genom att konsekvent tillämpa bestämmelser om uttag av avgifter kan försöka begränsa stora förfrågningar. Att utarbeta och tillämpa praktiska hanteringsanvisning-ar utgör troligen utvecklingsområden inom många myndigheter. Inte minst är detta viktigt ur ett arbetsmiljöperspektiv eftersom denna typ av förfrågningar kan innebära mycket stor press på de medarbetare som i sin yrkesutövning måste hantera dessa situationer. Även om det inte inträffar ofta kan det innebära mycket stor påfrestning på såväl enskilda medarbetare som på verksamheten vilket det finns exempel på från enskilda myndigheter.

Förvaltningen ser positivt på förslaget att myndigheter ska ges möjlighet att kunna begära förskottsbetalning. Det kan bli ytterligare ett verktyg för att försöka begränsa sådana frekventa framställningar som kan uppfattas som okynnesframställningar. Det är också bra att myndigheten utifrån sina förutsättningar ges ett utrymme att kunna bedöma när förskottsbetalning bör tillämpas. Förslaget att placera bestämmelsen i offentlighets- och sekretesslagen är bra ur synvinkeln att bestämmelsen därmed blir tillämplig för såväl statliga som kommunala myndigheter.

I promemorian föreslås att frågan om enhetlig reglering av avgiftsuttag för elektroniska handlingar ses över liksom avgiftsnivåerna för papperskopior. Förvaltningen ser positivt på att förändringar övervägs inom detta område. Inte minst när det gäller utlämnande av handlingar i elektronisk form vilket blir allt mer vanligt. Översynen gäller avgiftsförordningen som statliga myndigheter ska följa, men har även betydelse för kommunala myndigheter eftersom många kommuner baserar sina bestämmelser på avgiftsförordningen. Inte minst är det relevant ur ett medborgarperspektiv att myndigheter hanterar denna typ av frågor på liknande sätt.